

Vairogdziedzera mezgli

Vairogdziedzerī mezgli ir bieži sastopami. Aptuveni pusei cilvēku dzīves laikā kādā posmā var izveidoties vairogdziedzera mezgli, parasti tie nav ievērojami, tomēr atsevišķos gadījumos var kļūt lieli un ietekmēt normālo vairogdziedzera izmēru. Aptuveni 5% cilvēku attīstās lieli mezgli, kas ir lielāki par 1cm. Lielākoties mezgli ir labdabīgi, tomēr vienmēr ir nepieciešams izvērtēt, vai mezgli patiešām ir labdabīgi. Reizēm vairogdziedzera mezgli pastiprināti izdala vairogdziedzera hormonus, tad attīstās hipertireoze. Šādu mezglu izmeklēšanai nozīmē speciālu izmeklējumu – scintigrāfiju. Vairogdziedzera scintigrāfijā iegūst krāsainu attēlu, pēc kura var spriest par to cik aktīvi mezgls izdala vairogdziedzera hormonus. Mezglus, kas pastiprināti izdala vairogdziedzera hormonus, tēlaini sauc par “karstajiem” mezgliem. Lieli vairogdziedzera mezgli var izraisīt spiedošu sajūtu kaklā un rīšanas vai elpošanas traucējumus. Tad nekavējoties jādodas pie ārsta.

Vairogdziedzeris var būt palielināts bez mezgliem vai ar mezgliem. Tajā var būt arī cistas. Cista ir ar šķidrumu pildīts dobums, un tā parasti ir labdabīga. Lielākos mezglus ārsts var sataustīt, pārbaudot vairogdziedzeri. Visprecīzāk tos var izvērtēt, veicot ultrasonogrāfiju (USG) vairogdziedzerim, kur pieredzējis speciālists tos apraksta, vadoties pēc to formas, diametra un citiem parametriem, un izvērtē to labdabīgumu, tos klasificējot pēc TIRADS skalas. TIRADS 1–2 ir labdabīgi mezgli, 3 arī parasti ir labdabīgi, bet novērojami dinamikā. Savukārt TIRADS 4 norāda uz paaugstinātu ļaundabīguma risku, bet 5 ir ļoti augsta riska mezgli, visdrīzāk, ļaundabīgi. Nepieciešamības gadījumā ārsts nozīmēs vairogdziedzera mezgla punkciju USG kontrolē. Šo izmeklējumu veic ar tievu adatu, iedurot vairogdziedzera mezglā USG kontrolē un paņemot šūnas no mezgla, kas pēc tam tiek izpētītas mikroskopā. Ar šo izmeklējumu visprecīzāk var pārliecināties, vai tiešām mezgls ir labdabīgs.

Labdabīgus vairogdziedzera mezglus nav jāārstē. “Karstos” mezglus operē vai ārstē ar radioaktīvā joda terapiju. Vairogdziedzera mezglus, kuri izraisa simptomus, tādus kā rīšanas grūtības vai elpošanas grūtības, ir jāoperē. Tāpat operācijas jāveic visos gadījumos, ja ir aizdomas par mezglu ļaundabīgumu. Ja tiek izoperēts viss vairogdziedzeris, tad pēc operācijas visu atlikušo mūžu ir nepieciešams lietot vairogdziedzera hormonus.

Terminu skaidrojums:

USG - ultrasonogrāfija ir izmeklējums, kurā iegūst attēlu, pateicoties ultrasonoskopijas iekārtai un tās zondē esošajiem pjezoelektriskajiem kristāliem, vispirms izstarojot skaņas viļņus, bet pēc tam, uztverot signālu, kurš atbalsojies no audiem. Zonde tiek pielikta pie pacienta ādas un ultraskaņas viļņi izstarojas uz orgāniem, bet tiem atstarojoties tiek iegūts attēls. Vairogdziedzera izmeklēšanā ultrasonoskopija ir viens no informatīvākajiem izmeklējumiem.

TIRADS (*Thyroid Imaging Reporting and Data System*) vairogdziedzera mezglu malignitātes riska standartizēta novērtēšanas sistēma